

Strategi för Region Uppsalas arbete med nationella minoriteter

Dokumentslag: Aktiverande styrdokument, Strategi

Beslutad av: Regionstyrelsen
Diarienummer: RS2023-00184
Giltighetstid: Tillsvdare

Datum för beslut, paragraf: 2024-04-23
Gäller för: Region Uppsala
Ansvarig direktör, titel: Regional
utvecklingsdirektör

Dokumentet ersätter: -----

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Omfattning.....	3
1.3	Definitioner och begrepp.....	3
2	Bakgrund	4
2.1	Lagbestämmelser och krav	5
3	Ansvar för det minoritetspolitiska arbetet.....	5
3.1	Region Uppsalas åtaganden.....	5
3.1.1	Förvaltningsområde för det finska språket.....	6
3.2	Region Uppsalas övergripande målområden.....	6
3.2.1	Motverka diskriminering och utsatthet.....	6
3.2.2	Främja språk och kulturell identitet.....	7
3.2.3	Öka inflytande och delaktighet	7
4	Ansvar	7
5	Genomförande och uppföljning	7
6	Relaterade dokument	8

1 Inledning

Denna strategi förtydligar Region Uppsalas systematiska arbete för Sveriges nationella minoriteter och vänder sig till alla som arbetar i regionen. Tillsammans ska vi bidra till att skydda och stödja de nationella minoritetsspråken, främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kulturella identitet samt ge möjlighet till inflytande i frågor som berör dem.

Alla länets invånare ska känna sig inkluderade i samhället, vilket även den regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län pekar ut. Att vara inkluderad i samhället innebär att ha möjlighet att uttrycka sig, att i olika sammanhang kunna vara sig själv och att känna sig säker och trygg. Nationella minoriteter har en lagstadgad rätt att bli informerade om sina rättigheter och att få sitt minoritetsspråk och sin kultur skyddad och främjad. I enlighet med lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ligger ansvaret för detta på bland annat regionerna, som ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Detta krav förstärktes genom revideringen av lagen den 1 januari 2019.

Strategin ska på övergripande nivå ange inriktning och principer för hur Region Uppsala ska arbeta med nationella minoriteters rättigheter. Här ingår att främja de nationella minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Sverige samt skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Genom att stärka rättigheterna för de nationella minoriteterna motverkas diskriminering och utsatthet, samtidigt som möjligheterna till inflytande och delaktighet ökar och den språkliga och kulturella identiteten stärks.

1.1 Syfte

Strategin för nationella minoriteter syftar till att tydliggöra inriktning och principer för Region Uppsalas arbete med nationella minoriteters rättigheter, i enlighet med lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vidare syftar strategin till att tydliggöra Region Uppsalas särskilda ansvar som förvaltningsområde för det finska språket.

1.2 Omfattning

Strategin gäller för samtliga förvaltningar inom Region Uppsala. Alla verksamhetsområden ska ha kännedom om såväl nationella minoriteter som den lagstiftning som finns, samt ta hänsyn till lagstiftningen i sin verksamhetsplanering.

1.3 Definitioner och begrepp

Nationella minoriteter är i Sverige urfolket samer, tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar.

För att räknas som nationell minoritet i Sverige krävs:

- en uttalad samhörighet och en icke dominerande ställning i samhället (till antalet i förhållande till resten av befolkningen),
- en religiös, språklig, traditionell och/eller kulturell tillhörighet,
- en vilja och strävan att behålla sin identitet,
- historiska eller långvariga band med Sverige.

Minoritetsspråk är de språk som talas av de nationella minoriteterna. Dessa är samiska, meänkieli, finska, romani chib och jiddisch (samtliga varieteter av språken).

Förvaltningsområde (för ett minoritetsspråk) är kommuner i Sverige som har utökade rättigheter för finska, meänkieli och samiska. Utöver bestämmelser som omfattar samtliga nationella minoriteter finns här särskilda rättigheter som gäller för dessa nationella minoriteter. Region Uppsala och sex av länets kommuner (Östhammar, Tierp, Älvkarleby, Håbo, Uppsala samt Enköping) är förvaltningsområde för det finska språket. Här ska de nationella minoriteterna kunna använda sitt språk i kontakt med myndigheter, både muntligt och skriftligt.

2 Bakgrund

Sveriges nationella minoriteter har levt sedan lång tid i Sverige med eget språk och kultur och är en del av Sveriges historia och svenskt kulturarv. I februari år 2000 ratificerade Sverige *Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter* (ramkonventionen) och den *europiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk* (minoritetsspråkskonventionen). De bygger på insikten att det finns ett stort antal minoriteter i Europa som levt i området sedan lång tid och som har eget språk och egen kultur. I konventionerna konstateras bland annat att vissa minoriteters språk riskerar att gå förlorade och att skydd av nationella minoriteter är nödvändigt för stabilitet, demokratisk säkerhet och fred.

Sedan år 2000 är samer, tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar erkända som nationella minoriteter i Sverige. De nationella minoritetsspråken är samiska, meänkieli, finska, romani chib och jiddisch (samtliga varieteter av språken), vilket anges i språklagen (2009:600).

Lagbestämmelserna innebär att den som anser sig tillhöra en nationell minoritet har rätt att bli informerad om sina rättigheter.

Region Uppsala mottar årligen ett mindre statsbidrag avsett för att finansiera de merkostnader som uppkommer med anledning av lagstiftningen på området. Bidraget följs upp av Länsstyrelsen.

2.1 Lagbestämmelser och krav

Nedanstående lagstiftning styr Region Uppsalas ansvar när det handlar om rättigheter för nationella minoriteter:

- **Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk** som reglerar de särskilda ansvar som tillfaller kommuner och regioner, samt nationella minoriteters rättigheter.
- **Lagen (2018:1197) om Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter**
- **Bibliotekslagen (2013:801)** som slår fast att nationella minoriteter är en av flera prioriterade grupper som biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt.
- **Språklagen (2009:600)** som konstaterar att den som tillhör en nationell minoritet ska ha möjlighet att lära sig, utveckla och använda sitt minoritetsspråk.
- **Diskrimineringslagen (2008:567)** som har som ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning med mera.
- **Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)** vars mål är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vidare finns även stadgat att där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna bedrivas.
- **Patientlagen (2014:821)** har en bestämmelse om att information som lämnas till patienten ska anpassas till patientens ålder, mognad, erfarenhet, språklig bakgrund och andra individuella förutsättningar. Därtill ska den som ger informationen så långt som möjligt försäkra sig om att mottagaren har förstått innehållet i och betydelsen av den lämnade informationen.

3 Ansvar för det minoritetspolitiska arbetet

3.1 Region Uppsalas åtaganden

Det allmänna ska främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. I enlighet med lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk innebär detta att Region Uppsala ska:

- anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.
- informera om de särskilda rättigheter som nationella minoriteter har.

- ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter i sådana frågor, med särskilt fokus på att främja barns och ungas möjligheter till inflytande. Detta sker genom att Region Uppsala ska genomföra samråd med de nationella minoriteterna i syfte att ta hänsyn till deras synpunkter och behov när Region Uppsala fattar beslut.
- särskilt främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket.

3.1.1 Förvaltningsområde för det finska språket

Utöver grundskyddet som gäller för samtliga nationella minoriteter ingår Region Uppsala och sex kommuner i länet i förvaltningsområde för det finska språket. Det omfattar samtliga finsktalande grupper.

Detta innebär en skyldighet för Region Uppsala att

- erbjuda finsktalande möjligheter att använda finska vid muntliga och skriftliga kontakter med Region Uppsala,
- verka för att det ska finnas personal med kunskaper i finska där det behövs i enskildas kontakter med myndigheten,
- ta fram skriftliga översättningar av exempelvis beslut (på begäran).

3.2 Region Uppsalas övergripande målområden

Region Uppsalas minoritetspolitiska arbete har utarbetats med fokus på några särskilt utpekade insatser och områden, där en särskild satsning görs på barn och unga.

3.2.1 Motverka diskriminering och utsatthet

I enlighet med Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi ska arbetet med att motverka diskriminering och utsatthet även inkludera nationella minoriteter. Alla länets invånare ska känna sig inkluderade i samhället. Det betyder att ha möjlighet att uttrycka sig, att i olika sammanhang kunna vara sig själv och att känna sig säker och trygg. Region Uppsala värnar om alla människors lika rättigheter och den enskilda människans värdighet och ska göra skillnad genom att se till människors individuella förutsättningar.

3.2.2 Främja språk och kulturell identitet

Region Uppsala ska främja de nationella minoriteternas möjligheter att kunna behålla sitt språk och sin kulturella identitet. Barns utveckling av kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska särskilt främjas.

Region Uppsala ska därför:

- genomföra informationsinsatser om de nationella minoriteternas rätt till sitt språk och sin kultur,
- i större omfattning erbjuda anpassad information på webben och i relevanta dokument,
- öka synliggörandet av nationella minoriteters språk och kultur i Region Uppsalas verksamheter.

3.2.3 Öka inflytande och delaktighet

Region Uppsala ska arbeta för ökat inflytande och delaktighet med de nationella minoriteterna. Att upprätthålla en god dialog med och involvera de nationella minoriteterna är av stor vikt för att regionen ska veta vilka insatser som är särskilt viktiga att satsa på inom området.

Två gånger per år håller Region Uppsala samråd i egenskap av finskt förvaltningsområde. Samråden är öppna för representanter för någon av länets minoritetsföreningar och för medborgare utan föreningstillhörighet. Barns och ungas möjligheter till inflytande ska prioriteras samt anpassas till deras egna förutsättningar.

4 Ansvar

Strategin gäller övergripande för Region Uppsalas minoritetsarbete och är utgångspunkt för förvaltningarnas verksamhetsplanering.

Varje förvaltning ansvarar för att ha kännedom om Region Uppsalas lagstadgade ansvar gällande nationella minoriteter och säkerställa att lagen följs.

Varje chef ska säkerställa att medarbetare genomgår webbutbildning om nationella minoriteter.

5 Genomförande och uppföljning

Strategin aktualitetsprövas och revideras vid behov varje mandatperiod.

Regionernas arbete med nationella minoriteter följs vartannat år upp av Länsstyrelsen Stockholm, på uppdrag av regeringen.

Stöd i arbetet för Sveriges nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde finns på Regionkontoret.

6 Relaterade dokument

SFS 2009:724. Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Stockholm: Kulturdepartementet; 2009. [Lag \(2009:724\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#)

SÖ 2000:2. Ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. Stockholm: Utrikesdepartementet; 2000. [Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter](#)

SÖ 2000:3. Europeisk stadga om landsdels- eller minoritetsspråk. Stockholm: Utrikesdepartementet; 2000. [Europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk](#)

UNICEF. Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. Sverige: UNICEF; 2018. [Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter](#)

SFS 2013:801. Bibliotekslag. Stockholm: Kulturdepartementet; 2013. [Bibliotekslag \(2013:801\)](#)

SFS 2009:600. Språklag. Stockholm: Kulturdepartementet; 2009. [Språklag \(2009:600\)](#)

SFS 2008:567. Diskrimineringslag. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet; 2008. [Diskrimineringslag \(2008:567\)](#)

SFS 2017:30. Hälso- och sjukvårdslag. Stockholm: Socialdepartementet; 2017. [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

SFS 2014:821. Patientlag. Stockholm: Socialdepartementet; 2017. [Patientlag \(2014:821\)](#)